

Kirkon työmarkkinalaitoksen ajankohtaiskysely taloudesta- ja henkilöstöstä

1. Johdanto

Kirkon työmarkkinalaitos lähetti joulukuussa 2013 ajankohtaiskyselyn taloudesta ja henkilöstöstä seurakuntien/seurakuntayhtymien (jäljempänä seurakunta tai seurakuntatalous) palkka-asiamiehille ja johtaville talous- ja henkilöstöhallinnon viranhaltijoille sekä vastaaville tahoille tuomiokapituleihin ja Kirkkohallitukseen. Kysely oli laadittu yhdessä Kirkkohallituksen hallinto-osaston kanssa.

Kyselyn tarkoituksena oli muodostaa seurakuntien vastausten perusteella kokonaiskuva seurakuntatalouksien tasapainottamis- ja säästötarpeista ja niissä käytettävistä keinoista. Ajantasaista kokonaiskuvaava tarvitaan mm. edunvalvontatyössä sekä kehitettäessä seurakuntien/seurakuntayhtymien tuki- ja neuvontapalveluja Kirkkohallituksessa. Kyselyn tuloksia tarkastellaan taulukoin ja kuvin.

2. Aineisto

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 203 seurakuntataloutta ja 5 tuomiokapitulia. Seurakuntatalouksista kyselyyn vastanneiden osuus oli 69 %. Taulukoissa 1-3 vastausaktiivisuutta on tarkasteltu henkilöstön lukumäärän, jäsenmäärän ja hiippakunnan mukaisesti ryhmiteltynä. Vastanneiden seurakuntatalouksien palveluksessa oli 16.334 henkilöä vuonna 2012, mikä on 80 % henkilöstöstä. Taulukossa 1 on luokiteltu vastaajat ja kaikki seurakuntataloudet henkilöstön määrän mukaan. Nähdään, että seurakuntataloudet, joissa oli alle 20 työntekijää, vastasivat keskimääräistä harvemmin.

Taulukko 1. Seurakuntataloudet ja vastaajat henkilöstön määrän v. 2012 mukaan

Henkilöstön lukumäärä	Seurakuntatalous		Osuus	Henkilöstö		Osuus
	Vastaajat	Kaikki		Vastaajat	Kaikki	
alle 20	53	108	49 %	627	1 173	54 %
20-49	73	97	75 %	2 293	3 022	76 %
50-99	40	47	85 %	2 800	3 239	86 %
100-499	33	37	89 %	6 865	7 716	89 %
Yli 500	4	6	67 %	3 749	5 208	72 %
Yhteensä	203	295	69 %	16 334	20 358	80 %
Keskushallinto	5	14	36 %	69	423	16 %
Koko kirkko	208	309	67 %	16 403	20 781	79 %

Taulukossa 2 on luokiteltu vastaajat ja kaikki seurakuntataloudet jäsenten lukumäärän mukaan. Nähdään, että seurakuntataloudet, joissa oli alle 3.000 jäsentä, vastasivat keskimääräistä harvemmin.

Taulukko 2. Vastaajat ja kaikki seurakuntataloudet jäsenmäärän (v. 2013) ja henkilöstömäärä (v.2012) mukaan

Jäsenmäärä	Seurakuntatalous		Osuus	Henkilöstö		Osuus
	Vastaajat	Kaikki		Vastaajat	Kaikki	
Alle 3.000	35	79	44 %	627	1 173	54 %
3.000-5.999	50	71	70 %	2 293	3 022	76 %
6.000-11.999	48	66	73 %	2 800	3 239	86 %
12.000-29.999	47	52	90 %	6 865	7 716	89 %
Yli 30.000	23	27	85 %	3 749	5 208	72 %
Yhteensä	203	295	69 %	16 334	20 358	80 %

Taulukossa 3 on eritelty vastaajat hiippakunnittain. Helsingin, Espoon, Kuopion ja Mikkelin hiippakuntien seurakuntataloudet vastasivat keskimääräistä useammin.

Taulukko 3. Vastajaat ja henkilöstö hiippakunnittain 2012 (henkilöstömäärä vuodelta 2012)

Hiippakunta	Seurakuntatalous		Osuus	Henkilöstö		Osuus
	Vastajaat	Kaikki		Vastajaat	Kaikki	
Turun arkkihiippakunta	27	43	63 %	1 720	2 633	65 %
Tampereen hiippakunta	27	39	69 %	2 147	3 235	66 %
Oulun hiippakunta	35	51	69 %	1 891	2 222	85 %
Mikkelin hiippakunta	25	30	83 %	2 212	2 299	96 %
Porvoon hiippakunta	12	27	44 %	472	910	52 %
Kuopion hiippakunta	30	40	75 %	1 713	2 041	84 %
Lapuan hiippakunta	27	42	64 %	1 534	2 206	70 %
Helsingin hiippakunta	9	10	90 %	2 798	2 804	100 %
Espoon hiippakunta	11	13	85 %	1 847	2 008	92 %
Seurakuntataloudet yhteensä	203	295	69 %	16 334	20 358	80 %
Keskushallinto	5	14	36 %	69	423	16 %
Koko kirkko	208	309	67 %	16 403	20 781	79 %

3. Talous ja sitä koskevat toimenpiteet

Seurakunnilta kysyttiin pitkäaikaisesta lainasta veroprosentista, kiinteistöstrategiasta, kiinteistöjen myyntisuunnitelmista sekä suunnitelmista toteuttaa taloutta tasapainottavista toimista/säästötoimenpiteistä vuonna 2014. Vuoden 2012 tilinpäätöstiedoista saatiin tiedot vastanneiden seurakuntien vuosikatteesta.

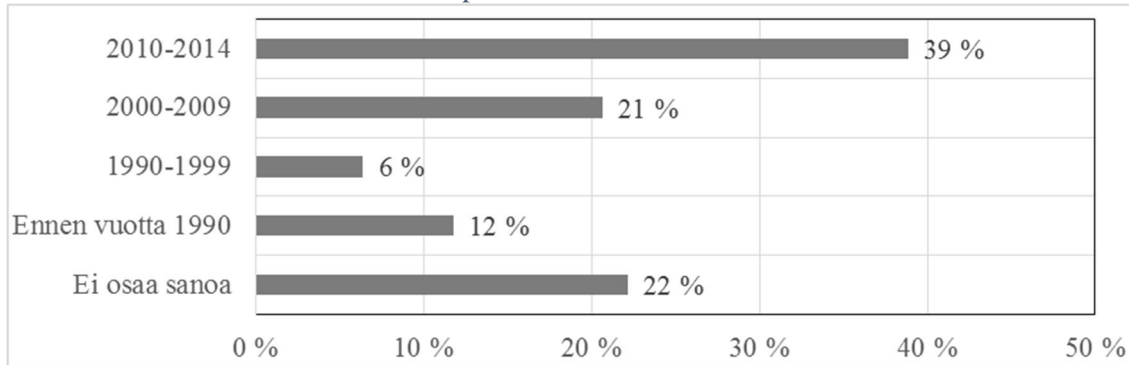
Taulukko 4. Vuosikate, pitkäaikainen laina ja veroprosentti

Jäsenmäärä	Vuosikate		Osuus	Laina		Osuus	Veronkorotus		Osuus
	Neg.	Kaikki		Kyllä	Kaikki		Kyllä	Kaikki	
Alle 3.000	18	35	51 %	14	35	40 %	5	35	14 %
3.000-5.999	27	50	54 %	20	50	40 %	10	50	20 %
6.000-11.999	12	48	25 %	12	48	25 %	8	48	17 %
12.000-29.999	10	47	21 %	14	47	30 %	3	47	6 %
Yli 30.000	4	23	17 %	10	23	44 %	5	23	22 %
Yhteensä	71	203	35 %	70	203	35 %	31	203	15 %

132 seurakunnan vuosikate oli positiivinen vuonna 2012 ja 71:n negatiivinen. Tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate oli negatiivinen kolmasosassa kaikista seurakunnista, joten kyselyn seurakunnat ovat tässä suhteessa hyvin tavallisia. Pitkäaikaista lainaa oli kolmasosalla vastaajista. Puolella alle 6.000 jäsenen seurakunnista oli negatiivinen vuosikate ja 40 % pitkäaikaista lainaa. 14 % seurakunnista suunnittelee ottavansa pitkäaikaista lainaa ja 20 % niistä, joilla on pitkäaikaista lainaa suunnittelee ottavansa sitä lisää. 15 % seurakunnista suunnittelee korottavansa veroprosenttiaan tulevina vuosina.

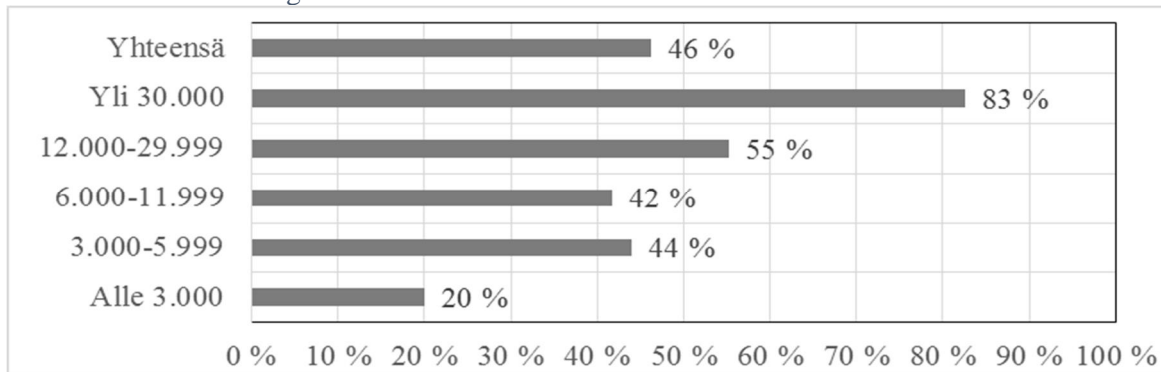
Vuoden 2010 jälkeen 39 % vastaajista oli korottanut veroprosenttiaan ja 21 % vuosina 2000–2009 eli 60 % vastaajista oli korottanut veroprosenttiaan 2000-luvulla. Osa selittyy veroprosentin harmonisoinnilla seurakuntaliitoksen seurauksena, osa heikolla taloudella. 45 vastaajaa ei osannut sanoa, koska veroprosenttia oli korotettu viimeksi. 15 % seurakunnista suunnittelee veronkorotusta.

Kuva 1. Seurakunta on korottanut veroprosenttia viimeksi

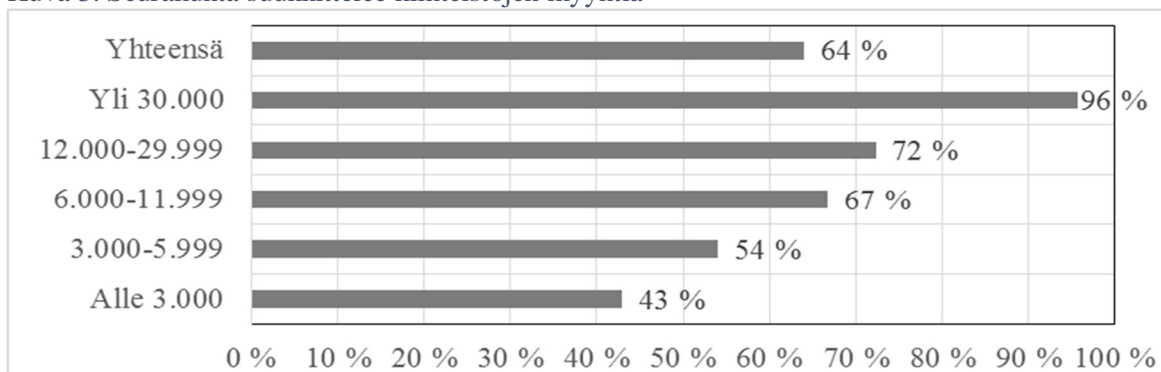
Kiinteistöstrategian on laatinut 46 %, suurin osa vuonna 2012 tai 2013. Yli 30.000 jäsenen seurakunnista 83 % on laatinut kiinteistöstrategian. Yleensä se on laadittu kolmelle tai useammalle vuodelle, jotkut myös jopa kymmenelle vuodelle.

Kuva 2. Kiinteistöstrategia

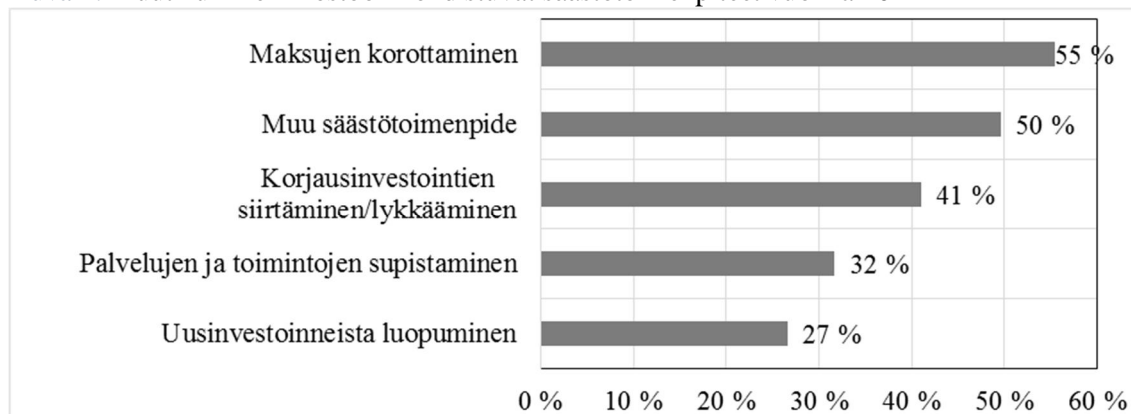
64 % seurakunnista, suunnittelee kiinteistöjen myymistä, 42 % lähimmän vuoden aikana. 96 % yli 30.000 jäsenen seurakunnista suunnittelee kiinteistöjensä myymistä.

Kuva 3. Seurakunta suunnittelee kiinteistöjen myyntiä

69 % seurakunnista suunnittelee toteuttavansa taloutta tasapainottavia tai säästötoimenpiteitä vuonna 2014. Maksujen korottamista suunnittelee 55 %, korjausinvestointeja lykkää 41 % ja palveluja ja toimintoja supistaa 32 % seurakunnista. Esimerkiksi kerhojen määrää vähennetään, kirkkokuljetuksista luovutaan ja retkiä ja leirejä vähennetään.

Kuva 4. Muut kuin henkilöstöön kohdistuvat säästötoimenpiteet vuonna 2014

4. Henkilöstö ja sitä koskevat toimenpiteet

Seurakunnilta kysyttiin tietoja henkilöstön lukumäärästä vuonna 2013 ja arviota siitä vuosina 2014–2017. Henkilöstömäärää koskevaan kysymykseen vastasi joka vuoden osalta 192 seurakuntataloutta. Taulukossa 5 henkilöstömäärää koskevat vastaukset on esitetty seurakunnan jäsenmäärän mukaan. Seurakunnat arvioivat henkilöstönsä lukumäärän vähenevän 8 %, keskimäärin 2 % vuodessa. Koko kirkon henkilöstö on vähentynyt viime vuosina keskimäärin 1 % vuodessa, joten tämän kyselyn perusteella kehitys näyttäisi jatkuivan vuoteen 2017. Henkilöstön vähentämistä tavoitellaan mm. luonnollisen poistuman kautta.

Taulukko 6. Henkilöstön lukumäärä 2013 ja arvio sen muutoksesta seurakunnan koon mukaan 2013–2017

Koko						Muutos 2013-2017	
	2013	2014	2015	2016	2017	Lkm	%
alle 3.000	285	274	268	259	255	-30	-10,5 %
3.000-5.999	685	662	647	627	620	-65	-9,5 %
6.000-11.999	1 237	1 196	1 160	1 144	1 123	-115	-9,3 %
12.000-29.999	2 938	2 868	2 819	2 759	2 714	-224	-7,6 %
yli 30.000	5 500	5 372	5 284	5 186	5 086	-415	-7,5 %
Kaikki yhteensä	10 645	10 372	10 177	9 975	9 797	-848	-8,0 %

Henkilöstösuunnitelman ilmoittaa laatineensa joka kolmas. Näissä seurakunnissa on kuitenkin 55 % henkilöstöstä. Se laaditaan tavallisesti kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Taulukko 7. Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön lukumäärä	Seurakuntatalous		Osuus	Henkilöstö		Osuus
	Kyllä	Kaikki		Kyllä	Kaikki	
alle 20	10	53	19 %	113	627	18 %
20-49	21	73	29 %	670	2 293	29 %
50-99	21	40	53 %	1 495	2 800	53 %
100-499	16	33	49 %	3 721	6 865	54 %
Yli 500	3	4	75 %	2 952	3 749	79 %
Yhteensä	71	203	35 %	8 951	16 334	55 %
Tuomiokapitulit	2	5	40 %	27	69	39 %
Koko kirkko	73	208	35 %	8 978	16 403	55 %

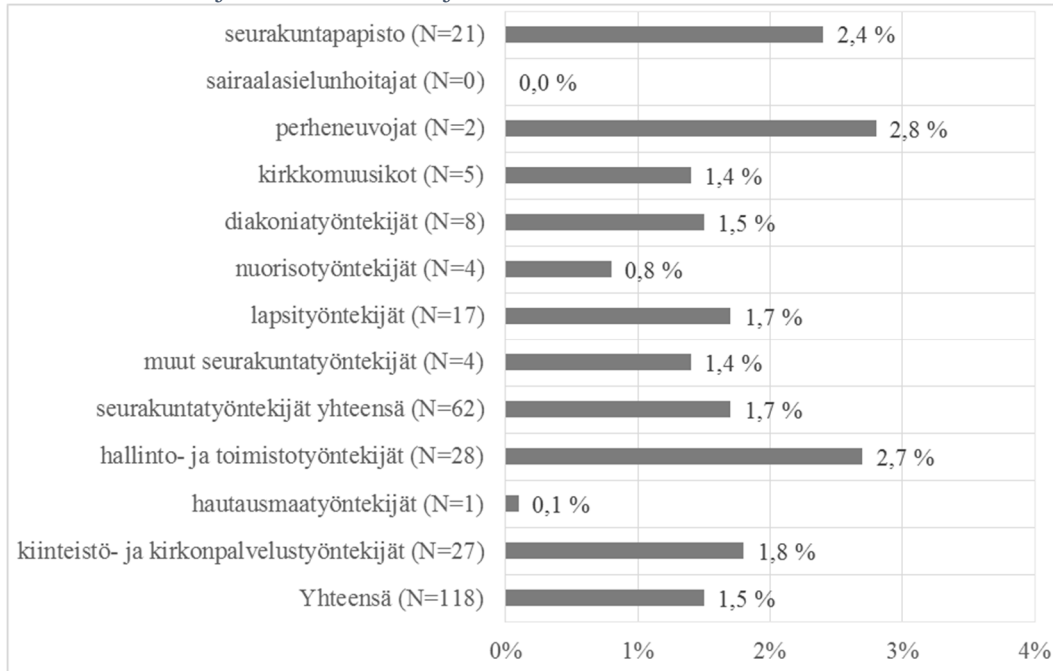
Kuva 5. Henkilöstöön kohdistuvat toimenpiteet vuonna 2014

65 % seurakunnista suunnittelee henkilöstöön kohdistuvia säästötoimenpiteitä vuonna 2014. 2 % seurakunnista harkitsee taloudellisiin syihin perustuvia irtisanomisia ja 4 % lomautuksia. Suosituimpia toimenpiteitä ovat töiden uudelleenjärjestely, sijaisten ja määräaikaisten käytön vähentäminen, tehtävien ja virkojen täyttämättä jättäminen sekä lomarahavapaat.

Virkojen ja tehtävien lakkauttamista tai täyttämättä jättämistä miettii 31 % vastaajista. Kaikkiaan mainittiin 118 tehtävää, jotka on lakkautettu tai ovat täyttämättä. Kun tähän kysymykseen vastaajilla oli kaikkiaan 8.000 työntekijää ja viranhaltijaa, avoimena tai täyttämättä oli 1,5 % viroista ja tehtävistä. Suhteessa vähiten oli hautausmaatyössä, jossa vakinaisia tehtäviä on vähän töiden kausiluontoisuuden vuoksi.

Kuva 6. Avoimet ja lakkautetut virat ja tehtävät

Yhteenveto

Selvityksen perusteella taloudellinen tilanne seurakunnissa vaihtelee ja niukkuuden ajat ovat vasta edessä. Taloudellisen tilanteen heikkenemiseen varaudutaan suunnittelemalla taloutta- ja toimintaa.. Keinovalikoima vaihtelee kiinteistöjen myynnistä, verojen ja maksujen korotuksista toimintatapojen tarkasteluun ja erilaisiin henkilöstöresurssien supistamista koskeviin toimenpiteisiin. Kuvaan 7 on koottu, mitä toimenpiteitä seurakunnat suunnittelevat.

Kuva 7. Henkilöstöön ja talouteen kohdistuvia säästötoimenpiteitä

